

Spelen van Rio staan

op instorten

Geen president, geen geld en geen goesting meer. Dat kwam boven op het zikavirus en de vervuiling. Nooit zijn Olympische Spelen onder een slechter gesternte geboren dan die van Rio de Janeiro. Als dat maar goed komt tegen augustus.

HANS VANDEWEGHE

Insdag is de olympische vlam officieel overhandigd aan stad Rio de Janeiro. Voor het ontstaan van de vlam in het sacrale Olympia had Dilma Rousseff haar komst aangekondigd, maar de president van Brazilië gaf uiteindelijk verstek. Als maandag de vlam in Brasilia arriveert, zal ze wellicht ook niet van de partij zijn. De traditionele 'honderd-dagen-te-gaan'-plechtigheid van vorige week werd ook afgelast. En geen mens die gelooft dat zij op 5 augustus aan de zijde van Jacques Rogges opvolger Thomas Bach de Olympische Spelen zal openen.

Dilma's politieke tegenstanders hebben een afzettingsprocedure in gang gezet en zullen tot afgrizen van velen ook hun slag thuishalen. Geen nood, aldus Rio's burgemeester Eduardo Paes – een politieke tegenstander van de linkse Rousseff. "Rio zal er klaar voor zijn."

Ongetwijfeld, alle olympische steden zijn al altijd klaar geraakt, maar tegen welke prijs? Het drama van het olympisch wielerveld van Ipanema-Leblon naar Barra de Tijuca op 22 april, was een teken aan de wand. Een wilde oecoraanform en het prestigeproject stonden in elkaar, vijf mensen meesleurend in de dood.

Dat waren enthousiaste fetsers, maar sedert 2013 zijn daar ook art-eriders gestorven bij de bouw van de olympische sites en aanverwante werken. De wereldcup in 2014 kostte acht mensenlevens, maar wel over het Brazilië. Haast werk overheerst nadat vorig jaar de bevoegde commissie afstapte in Rio en na drie dagen intensieve bezoeken in een persconferentie liet uitschijnen dat alles op schema zat, maar her en der nog moest worden aangepast.

Dat was olympisch taalgebruik om te waarschuwen dat de speedrij voorbij was. Geen enkel lid van het Internationaal Olympisch Comité (IOC), noch van het personeel, noch van het bestuur, kan zich Spelen herinneren die méér achterstand hebben opgelopen op enkele maanden van de opening. IOC-leden hebben al lang spijt en zeggen: "Ook ik heb het staan juchien, die dag. Nu weten we allemaal: dat was overmoed."

Die dag was 2 oktober 2009, in het Bella Center in Copenhagen. Het was de meest gemiddatiseerde verkiezing van een olympische gaststad ooit. De Obama's hadden Rogges IOC met een bereik verveerd om de kandidatuur van Chicago kracht bij te zetten. De enige verkiezing die Obama ooit zou verliezen: Chicago ging eruit in de eerste ronde met achttien stemmen. In de derde ronde verpletterde Rio met 66-32 Madrid. De wereld lachte mee met de wel erbij president Lula en het IOC dacht er goed aan te hebben gedaan om voor het eerst met zijn Sixteen Days of Glory naar Zuid-Amerika te trekken.

Air Force One was al de ochtend van de verkiezing opgestegen, want de Amerikaanse vermedering was voorspeld, maar dat kon het IOC niet derven. Nooit stond de olympische ster hoger als toen in oktober 2009 op het olympisch congres en Rogge zou daar zelf ook nog eens voor vier jaar worden herkozen.

28 WK's in 16 dagen

Zeven jaar later overheerst scapris, in de eerste plaats bij de lokale bevolking die niet beter wordt van allerlei postij projecten, zoals een olympische golf in een natuurgebied. Wel integendeel, de overlast nam hand over hand toe. De impact van Olympische Spelen op een stad is het honderdjarige van bijvoorbeeld de wereldcup voetbal van 2014. Toen werden wat stadions gebouwd, gerenoveerd of heraan-gekleed, werd enkele avonden gevoetbald en voor je het wist, was die finale daar al in het Maracaná.

Die wereldcup was ook brutaal wakker worden voor de sportnatie Brazilië: een sportieve partij in eigen huis betekent nog niet dat je aan het feest bent, zo leerde je nadat de Mannschaft hun eigen nationale ploeg met 1-7 had vernederd. En dan wil nog eens de realiteit dat Brazilianen eigenlijk alleen voor voetbal betalen, wat dan weer voor gevolg heeft dat ze de lokale tickets voor de Spelen aan de straatsteden niet kwijt kunnen.

De Olympische Spelen zijn 28 wereldkampioenschappen, in 16 dagen op 5 verschillende locaties in 1 stad, met dubbel zoveel toeschouwers en met vooral heel veel vips die het leven in de stad helemaal overhoop gooien. De Carioca, de inwoner van Rio, heeft daar geen zin in en dat is te begrijpen.

In een stad die nu al verzuip is het verkeer worden straks 260 kilometer zogeheten olympic lanes in gebruik genomen. Dat zijn rijstroken waarop alleen gaccrediteerde vervoermiddelen zich mogen begeven. Wie daar zijn voeten aan veegt, zoals de Grieken in 2004, zal wel er twee maanden in een stad met twaalf verschillende politiekorpsen die op elke hoek van de straat een mannetje hebben staan: 380 euro boete is een bescheiden maandsalaris in Rio.

De drukste dagen worden 12, 16 en 17 augustus als 400.000 bezoekers het transportsysteem zullen (over)belasten. Er zijn ook kleine vervoerdelan aan de Spelen: op de dag van de openingsceremonie en de dag na de sluiting krijgt Rio een extra vakantiedag. Ook 18 augustus is een gelegenheidsfeestdag, omdat de triatlon die dag door de stad fietst en loopt. De scholen zijn alvast dicht tussen 1 en 28 augustus.

Inmiddels wordt nog wreselijk hard gewerkt aan uiterst noodzakelijke infrastructuur, waarvan de veldroon in het olympisch park in Barra de Tijuca en metrolijn Linha 4 het meest in het oog springen. Het test event van maart in de veldroon ging niet door, omdat er simpelweg nog geen veldroon was. Olympische couleissen melden een probleem bij de houtleverancier, ook voor de sporthallen.

Belangrijker nog voor deze Olympische Spelen is de nieuwe metrolijn, die ten laatste een maand voor de Spelen klaar moet zijn – en als het even kan iets grondiger getest dan het fietspad. Pas op 12 april werden de laatste meters tunnel gebouwd in de lijn die langs de kust en langs verschillende favelas loopt. Op 1 juli zou de eerste trein rijden. Zou...

Geen elektriciteit

Het laatste test event dat in Rio doorging, was het olympisch kwalificatietoernooi voor de gymnasten. België verzekerde zich daar met de vrouwenvloeg van een ticket voor de Olympische Spelen. De delegaties concentreerden zich op de competitie, maar trokken toch groen bij het zien van de tijdelijke trainingsfaciliteiten waar de juiste vloer ontbrak. "Sorry, geen geld", luidde de uitdij.

Tijdens de competitie viel verschillende keren licht uit, een loutier te zels één keer anderhalf uur. Lode Groenen was delegatieleider: "Sorry, er is geen elektriciteit meer."

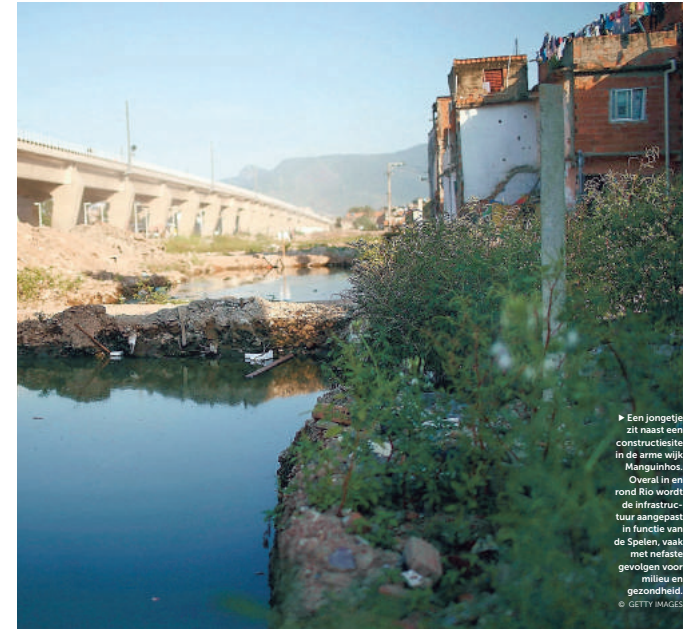
Dat kwamen ze even melden. Vijfenveertig minuten duurde het in ons geval. Als we de kwalificatie zouden hebben gemist, hadden Frankrijk en België hun klacht al klaar. Slecht georganiseerd? (zucht) Het was niet georganiseerd. De Spelen leven ook niet. Op de licht-haast zie je nu terug van een olympische vels zoals in Londen en Peking."

'Vergeleken met de problemen van Rio en dus het IOC heeft de FIFA met zijn corrupte bestuurders last van een hikje'

VOORAANSTAAND IOC-LID

Olympische Spelen zijn pas een succes als ook de details zijn ingevuld en dat was niet het geval, gaf ook IOC-voorzitter Thomas Bach vorige week toe op de conventie van de internationale sportbonden in Lausanne. "Ik bedank de sportbonden om de organisatoren in Rio te steunen, ook in uitdagende tijden. Als iedereen deze solidariteit blijft tonen, zullen de Spelen een groot succes zijn." Dat was olympisch eufemisme dat hij besloot met een uitsmijter. "We are all in this together."

Alle Olympische steden hebben hun problemen gekend. Was het niet de veiligheid, dan de pollutie, de financiën of de lakshheid van de organisatie, maar wel altijd of/of en nooit en/én. In Rio komen alle problemen samen: nooit zijn de Spelen in een armere, meer onveilige, politiek meer instabiele en meer vervuilde stad georganiseerd. De gok om naar Rio te gaan,

driegt verkeerd uit te draaien. "Vergeleken met de problemen van Rio en dus de problemen van het IOC heeft de FIFA met zijn corrupte bestuurders last van een hikje," zei een vooraanstaand IOC-lid vorige week in de marge van de SportAccord-conventie in Lausanne. "Onze problemen zijn structureel, die van de FIFA zijn persoonsgebonden en makkelijker op te lossen. Good luck, Rio. En ook het IOC, zou ik zeggen."

Na Rio landt het olympisch circus bij gebrek aan genoeg valabele kandidaturen drie Spelen op in Azië: Pyeongchang (winter 2018), Tokio (zomer 2020), Peking (winter 2024). Benieuwd hoe dat wordt uitgelegd.

Virussen in het water

Het IOC heeft eerst nog een ander probleem op te lossen. Momenteel is de Russische atletiecploeg geschorst voor de Spelen. Als dat in juni niet wordt opgeheven, dreigt Poetin ermee zijn hele ploeg terug te trekken, wat zou neerkomen op een terug-naar-afsituatie. De laatste grote boycot dateert van 1984, toen het Oostblok wegleed van de Spelen van Los Angeles.

En het houdt niet op. Waar het IOC zich ook zorgen over maakt, is het machtsvacuüm dat is ontstaan na de politieke verlamming van de zittende president Rousseff en de blokken van links en rechts die met getrokken messen tegenover elkaar staan. Elke olympische organisatie komt ooit op een punt dat extra geld nodig is om de laatste gaten dicht te rijden. Daar is politieke consensus voor nodig, maar wie zal nog een succes kunnen gaan Paes en Rio, de van de epticentra van de strijd tegen Rousseff?

Al meer dan een jaar

overheerst kostenbeheersing het olympisch nieuws op de gespecialiseerde website Around The Rings. Speciale aankleding in de stad: gaat niet door. Geen tv's in de appartementen van de atleten. Geen airco voor de atleten tenzij betalend. Alleen details, maar de details bepalen de look-and-feel van Olympische Spelen die meer zijn dan een sportfeest.

'Ik bedank de sportbonden om Rio te steunen in uitdagende tijden. Als iedereen deze solidariteit blijft tonen, zullen de Spelen een succes zijn'

THOMAS BACH
VOORZITTER IOC

Als atleten niet gelukkig zijn in hun dorp en met hun competitieplaatsen, als toeschouwers nergens op tijd geraken, als de locals zeuren over het drukke verkeer en als ten slotte de journalisten daar verhalen beginnen over te schrijven, zitten we twintig jaar na Atlanta 1996 – met afstand de slechtste Spelen van de moderne sport – met een remake van die organisatorische misleiden. Filmpjes en foto's van alles wat kan fout gaan, zullen viral gaan. "Volgend jaar worden zelfs olympische mug-

genbeten geretweet", schamperde een officiaal nog vorig jaar bij de uitbraak van het zikavirus. Spot er maar mee. Het ergste wat Rio kan overkomen, is gedoe met dat zikavirus. Maar uit eigen ervaring sprekend: in de winter zijn haast geen muggen in Rio, dus dat zal meevallen. Is het niet van de muggen of van het gebrek aan algemene hygiëne, dan kun je nog altijd ziek worden van het water. Nemen de atleten. Openwaterzwemmers en triatleten komen op het strand van Copacabana rechtstreeks in aanraking met water. Zellers varen heel wat van hun westrijden in Guanabara Bay, een van de meest vervuilde plekken van heel Zuid-Amerika. En roeiers en kajakers varen op de Rodrigo de Freitas-lagune, een idyllisch meer tussen Copacabana en Ipanema dat in wezen een open riool is voor de aanpalende woningen op de duiste rivierarmen van Zuid-Amerika.

Copacabana zou op de droge dagen niet te vervuld zijn en nog binnen de normen vallen die ook in Europa gangbaar zijn. In de baai van Guanabara stroomt anderzjaks dagelijks 865 miljoen liter ongefildert rioolwater. De kans op bacteriële besmetting is het grootst aan Botafogo Bay, waar onze-olympische zellers als Evi Vanacker al jaren hun bootje te water laten. Haar trainer Wil van Bladel was in de herfst van vorig jaar wekenlang ziek als gevolg van een infectie die alleen het Tropisch Instituut wist te vinden. De internationale zeilbond rapporteerde "probleem zichten onder de zellers na het test event in augustus. Dat was ook wafde besmetting maar liefer 30.000 keer hooger dan wat in Europa is toegelaten. Bouw sort. Veel geluk, Rio.

► Een jongetje zit naast een constructie in de arme wijk Manginhos. Overal in en rond Rio wordt de infrastructuur aangepast in functie van de Spelen, vaak met negatieve gevolgen voor milieu en gezondheid. © GETTY IMAGES